

725-

B13706
188893

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΕΡΥΚΙΟΣ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΟ ΜΕΘΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

21510 Φ 51 00004
ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΟ ΜΕΘΥΡΙΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΕΡΥΚΙΟΣ

Περὶ τὴν τρίτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν π. μ. τῆς 24ης λήγοντος μετὰ πολυώδυνον νόσον παρέδωκε τὸ πνεῦμα ὁ ἀείμνηστος καὶ πολύχλαυστος ἡμῶν ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΕΡΥΚΙΟΣ.

Τὴν κηδεῖαν παρηκολούθησε πλῆθος λαοῦ μέχρι τοῦ βορείου Κοιμητηρίου, ἡγουμένης τῆς φιλαρμονικῆς Μουσικῆς. Τὰς δὲ ταινίας τοῦ φερέτρου ἀνεῖχον οἱ δικηγόροι κ. κ. Α. Γαήτας καὶ Ν. Μινώτος καὶ οἱ Ἴατροι κ. κ. Ι. Μάργαρης καὶ Α. Πλατυμέσης.

Διάφοροι ἐπὶ τῆς σοροῦ ἐτέθησαν στέρανοι ἐν οἷς καὶ ὁ τοῦ Πολιτικοῦ Συλλόγου «Λομβάρδος» μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς «Τῷ ὑπὲρ τῆς ἐνώσεως ἀγωνισθέντι Γεωργίῳ Βερυκίῳ.»

Ὡς ἱερὸν δὲ φόρον εἰς τὴν μνήμην τοῦ μεταστάντος δημοσιεύομεν τοὺς λόγους τοὺς ἐκφωνηθέντας ὑπὸ τοῦ ἱστοριογράφου κ. Η. Χιώτου καὶ τοῦ δικηγόρου κ. Ν. Μινώτου. Τὴν αὐτὴν δὲ ἡμέραν τῆς κηδείας ὁ ἱστορικός κ. Σ. Δε Βιάζης ἐδημοσίευσεν ἐκτενῆ νεκρολογίαν, τὴν ὁποίαν ἀναδημοσιεύομεν.

Πρὸς τοὺς ἀξιοτίμους τούτους φίλους, καὶ πρὸς πάντας τοὺς πεφιλημένους συμπολίτας τοὺς παρασχόντας ἡμῖν δείγματα εἰλικρινοῦς φιλίας ἐπὶ τῇ ἡμετέρᾳ θλιβερᾷ ἀπωλείᾳ, ἐκφράζομεν καὶ δημοσίᾳ τὴν ἀπειρον ἡμῶν εὐγνωμοσύνην.

Ἐν Ζακύνθῳ τῇ 26 Σεπτεμβρίου 1891

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ
ΥΠΟΧΡΩΣΤΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

Π. ΧΙΩΤΟΥ

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΕΡΥΚΙΟΥ

ἀποβιώσαντος τῇ 24ῃ Σεπτεμβρίου 1891.

Ὅτε ὁ μέγας πολιτικός τῆς Ἀγγλίας Γλάδστων ἀπεσταλμένος εἰς τὴν Ἴονιον Πολιτείαν, ἵνα διευθετήσῃ τὰ τῆς Κυβερνήσεως, σὲ ἡρώτα, ὃ ἀγαπητὲ Γεώργιε Βερύκιε, ὡς βουλευτὴν τοῦ Ἴονίου, τί ἠθέλες κάμει, ἐὰν ἡ ἔνωσις ἢ ἀπαιτουμένη ὑπὸ τῶν ριζοσπαστῶν μὴ ἐψηφίζετο; ἀπεκρίνεσο ὡς ἐθνόφρων καὶ εἰλικρινὴς πολιτικός καὶ δημοσιογράφος, «Τότε ἀποσύρομαι ἐκ τῆς πολιτικῆς μου ἐνεργείας καὶ ἡσυχάζω μελετῶν τὰ πολιτικὰ συγγράμματα Πλάτωνος καὶ Ἀριστοτέλους, τὰ ὁποῖα εἶναι ἡ λαμπὰς τῆς ἐλευθερίας εἰς ὅλα τὰ ἀρχαῖα καὶ νεώτερα ἔθνη καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν συνταγματικὴν καὶ φιλελεύθερον Ἀγγλίαν.—» Ἀπεκρίνεσο δὲ οὕτω διότι ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτῶν ἐμορφώθη ἡ ψυχὴ σου, ἐλαμπρύνθη ἡ διάνοιά σου, ἀνεδείχθη ὁ χαρακτήρ σου ὡς πρόμαχος τῶν δικαίων τῆς ἀνθρωπότητος, ὡς ἐκτιμητὴς ἔμφορος ἐξασκήσεως καθήκοντων πολίτου ἐνώπιον ἰσότητος, ἐλευθερίας καὶ ἀδελφότητος. Καὶ ταῦτα ἐξήσκησες καὶ ὡς δημοσιογράφος, καὶ ὡς βουλευτὴς ἀντιπρόσωπος, καὶ ὡς Νομάρχης διορισθεὶς παρὰ τῆς Βασιλικῆς κυβερνήσεως, καὶ ὡς δόκιμος συγγραφεὺς, καὶ ὡς κηδεμῶν ὄρφανῶν, καταστημάτων, συλλόγων, πολιτικῶν ἐταιριῶν καὶ φιλολογικῶν ἀγωνισμάτων. Παντοῦ ἐνεδείχθη ἐνθουσιασμὸς πατριδῶς, φλογερὰ ἀγάπη ἐθνικὴ, φιλοτιμία καὶ ζῆλος ἐπὶ προαγωγῇ κοινῆς ὠφελείας, συναγωνισμὸς, ἐκουσιασμός, οὐσίᾳ ἰδιωτικῶν συμφερόντων, ἀμνησικακία πρὸς ἀντιπρο-

νοῦντας καὶ ἀντιπάλους, καταδίωξις καὶ καταβολὴ ἐχθροῦ τῆς πατρίδος, πολεμίου τῆς ἀνθρωπότητος κακοβούλου δυναστεύοντος πτωχὸν καὶ πένητα. Τὸ πρῶτον σου ἐκδοθὲν φυλλάδιον πολιτικὸν ὁ Μάγος κατὰ τὴν γλυκοφεγγῆ ἐναρξίν τῆς ἐλευθεροτυπίας ἔθεσε τὰ θεμέλια ἐν τῇ νήσῳ μας Ζακύνθου τῆς ἐν δικαίῳ καὶ φιλανθρωπίᾳ διαχειρήσεως καὶ σχέσεως πλουσίου καὶ πένητος, δυνάστου ἀγροδότου καὶ ἀγροτικοῦ παραλήπτου, Ἀριστοκράτου τιτλοφόρου ἀλαζόνοιο καὶ μεσαιωνικοῦ ταπεινοῦ ὑποχειρίου. Σὺ μὲ τὸν Μάγον σου διεφώτισας τὰ ἀληθῆ δικαιώματα πολίτου καὶ πολιτευομένου, ἀρχοντος καὶ ἀρχομένου, Κυβερνήσεως καὶ κυβερνουμένου, ἰσχυροῦ προστάτου Βασιλέως καὶ μικροῦ λαοῦ προστατευομένου. Διὰ ταῦτα αἱ διασπειρόμεναι εἰς τὸ συγγραμμάτιον τοῦ Μάγου φιλάνθρωποι ἰδέαι σου, τὰ ἐλεύθερα φρονήματα, ἢ καταβολὴ κατὰ τῆς δυναστείας, ὁ σπαραγμὸς κατὰ πάσης τυραννικῆς δυνάμεως καὶ ἐξουσίας κατετάραξαν ἀρχοντας, δυνάστας, ἀδίκους, ἀνθρωποφάγους, πλάνους, δημοκόπους. Ὅλοι ἐξηγέρθησαν κατὰ σοῦ, σὲ ἀφώρισαν ἐκ τῆς μικρᾶς μας κοινωνίας, σοὶ ἀφῆρσαν χαιρετισμὸν, φιλίαν, συγγένειαν.

Μόνος ἀνὴρ πατριώτης ὁ Ἰατρός Δημήτριος Πελεκάσης ἀνέλαβε τὴν υπεράσπισίν σου. Ἡ πόλις Σατὰν ἀνέδειξε τὴν ἀδικὸν καταδρομὴν σου, διέσπασε τὰ δαιμονικὰ βέλη τῶν ἐχθρῶν σου, κατέστρεψε τὰ σατανικὰ ἔργα των. Καὶ μὲ ὄλην τὴν καταδρομὴν αὐτὴν, καὶ μὲ ὄλην τὴν ἀντίθεσιν κατ' αὐτῶν ὁ λαὸς ὡς ριζοσπάστην ἀγωνιζόμενον ὑπὲρ ἐνώσεως καὶ τῶν ἐλευθεριῶν του, ἀπώθησεν τοὺς ἰσχυροὺς τῆς ἡμέρας καὶ ἀνέδειξε σὲ βουλευτὴν ἀντιπρόσωπον, παραστάτην τῶν ἐθνικῶν καὶ κοινοφελῶν αὐτοῦ συμφερόντων.

Ἡ δὲ μόνον ὑπὲρ τῶν δικαίων τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἄλλων ἐθνῶν ἀγωνιζομένων εἰς ἀπολαύσεις ἐλευθεριῶν, ἐθνικῶν δικαιωμάτων ἰσότητος καὶ ἰσονομίας. Τοῦτο μαρ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΡΖΑΚΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΤΑΦΙΑΚΩΝ ΛΟΓΩΝ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

τυρούσιν ὁ Γαριβάλδης τῆς Ἰταλίας ὁ Κοσοῦθ τῆς Οὐγγαρίας, ὁ Στρατηγὸς Τούρ ἐν Σλαβονίᾳ, ὁ πρίγκιψ Μιλόσσης ἐν Σερβίᾳ. Σὺ Βερούκιε μέλος τῶν κεντρικῶν κομιτάτων ἐν Ζακύνθῳ συνεννοεῖσο καὶ συνέπραττες μεθ' ὄλων τῶν ἀγωνιζομένων ὑπὲρ ἐθνικῆς ἀναπλάσεως, μορφώσεως κοινωνικῆς, στερεώσεως ἰσονομίας.

Καὶ διὰ ταῦτα ἡ πατρίς σου σὲ ἐξετίμησε σὲ ὑπελήφθη. Εἰ δὲ καὶ κατὰ τα τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς σου ἐκλεξες βίον ἀγνόν ἀπλοῦ ἰδιώτου, φιλοσοφοῦντος εἰς τὰς πολυκυμάντους περιστάσεις τῆς ἀνθρωπότητος, ἐσεβάσθη ἀείποτε τὰς ὁδηγίας σου, τὰς δοξασίας σου τὰς πολιτικὰς καὶ ἰδιωτικὰς ἀρετὰς σου. Λάβε λοιπὸν τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν υἱοῦ συγγενῶν φίλων οἰκειῶν καὶ παντὸς συμπολίτου σου ἐκτιμῶντος χρηστότητα συνέσει καὶ σοφίαν κατὰ Σολομῶντα, καὶ ἐκφωνοῦντος τὸ Αἰωνία σου ἡ μνήμη. Αἰωνία σου ἡ μνήμη.

Λ Ο Γ Ο Σ

ΕΚΦΩΝΗΘΕΙΣ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΕΚΡΟΥ ΤΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΒΕΡΥΚΙΟΥ

ΕΝ Τῷ ΝΑῶ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ

τὴν 24 Σεπτεμβρίου 1891

ὑπὸ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΙΝΩΤΟΥ

διηγητοῦ.

Ὅταν ὁ μέγας Ἱεροκῆρὸς Βοσσοῦετ ἐκήρυσεν ὅτι ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὄνειρον, ἐκήρυσσε μιαν μεγάλην φιλοσοφικὴν ἀλήθειαν. Καὶ πράγματι ὁ

λόκληρος ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὄνειρον — διὰ ἀρκεῖ περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον, καθὼς καὶ τὸ ὄνειρον — εἶναι εὐάρεστος ἢ δυσάρεστος, ὡς τὸ ὄνειρον — εἶναι πλήρης ἀνθέων ἢ ἀκανθῶν, ὡς τὸ ὄνειρον — εἶναι χαραῖς καὶ γέλοια ἢ δάκρυα καὶ λύπαι, ὡς τὸ ὄνειρον.

Μετὰ τὴν ἀφύπνησιν τί μένει ἀπὸ τὸ ὄνειρον; — Μένουσιν αἱ ἐντυπώσεις, μένουσιν αἱ εὐάρεστοι ἢ αἱ δυσάρεστοι τῶν ὀνείρων ἐντυπώσεις. Ἄλλὰ μετὰ τὴν παῦσιν τῆς ζωῆς μένουσιν εἰς τὸν ἀποθανόντα αἱ εὐάρεστοι ἢ αἱ δυσάρεστοι ἐντυπώσεις τοῦ ὀνείρου τῆς ζωῆς; — Δὲν εἶμαι ἀρμόδιος οὔτε κἀν νὰ θίξω τὸ μέγα τοῦτο φιλοσοφικὸν πρόβλημα, τὸ ὀποῖον, ἀνέκαθεν τεθὲν ὑπὸ τῆς ἀδυσωπήτου Σφηγκὸς εἰς πάντα ἐπὶ τῆς ζωῆς φιλοσοφοῦντα, ἔμεινε μέχρι τοῦδε ἄλυτον. Ἄλλὰ ἐὰν δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποφανθῶμεν περὶ τῶν ἐξ ὑποκειμένου ἐντυπώσεων, δυνάμεθα ἀσφαλῶς νὰ εἰπώμεν ὅτι αἱ ἐντυπώσεις τοῦ ὀνείρου τῆς ζωῆς τοῦ ἀποθανόντος, ἐφ' ὅσον αὐταὶ ἐξωτερικεύθησαν, μένουσιν εἰς τοὺς συγγενεῖς, τοὺς φίλους καὶ τοὺς συμπολίτας τοῦ ἀποθανόντος καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ. Καὶ ταύτας τὰς ἐξ ἀντικειμένου ἐντυπώσεις τοῦ ὀνείρου τῆς ζωῆς τοῦ Γεωργίου Βερυκίου διατηροῦσι ζωηρὰς οἱ συγγενεῖς του, οἱ φίλοι του, καὶ οἱ συμπολίται του, οἵτινες συνοφίζουσιν αὐτὰς εἰς ταύτας τὰς ὀλίγας λέξεις, Ὁ Γεώργιος Βερούκιος εἶχε νὰ ἀγαθὴν ψυχὴν καὶ ὠραίαν ψυχὴν, τοῦ ἀποθανόντος ἐξεταζομένου καὶ εἰς τοὺς τρεῖς συγκεντρικοὺς κύκλους τῆς δράσεως παντὸς ἀνθρώπου, τοῦτέστιν ὡς οἰκογενειάρχου, ὡς φίλου, ὡς πατριώτου, ἐν τῷ μέσῳ μυρίων ὀδύων, μυρίων πικριῶν καὶ μυρίων σκληρῶν δοκιμασιῶν δι' ὧν ἦτο μεστὸν ὀλόκληρον τὸ ὄνειρον τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

Ὁ Γεώργιος Βερούκιος ὡς οἰκογενειάρχης ἐζησεν ὡς φιλόσοφος, ὡς πατὴρ φιλόστοργος, ὡς ἀγαθὸς συγγενεῖς, ὡς πατὴρ ἐδοκίμασεν, ἀνεπανορθώτως λύπας θάψας τὰ τέκνα του, διὰ τὴν ἀνωτέ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΝ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΠΑΡΕΛΛΗΛΟΝ

ραν ἐκπαίδευσιν τῶν ὁποίων τοσοῦτον ἐμόχθησεν.
 —Ὡς φίλος ὑπῆρξεν εἰλικρινῆς καὶ προσέφε-
 ρε πάντοτε τὴν σμύρναν καὶ τὸν λίθον ἐπὶ τοῦ
 ἱεροῦ βωμοῦ τῆς φιλίας ἀνευ ὑστεροβουλίας. —Ὡς
 πατριώτης ὑπῆρξε παιδιόθεν ἐνθουσιώδης τῆς ἐλευ-
 θερίας ὑμνωδὸς καὶ θιασώτης· ὅταν δὲ ἀκόμη ἡ ἰ-
 δεὰ τῆς ἐθνικότητος ἦτο κεκαλυμμένη ὑπὸ τὰ βι-
 βλία τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων, οὗτος ἦτον ἐκ τῶν
 ὀλίγων προνομιούχων τῆς ἀπελθούσης γενεᾶς οἵτι-
 νες ἐσκέπτοντο καὶ ἐνήργουν, ἐν τῷ μέσῳ μυρίων
 κινδύνων, καταδιώξεων καὶ θυσιῶν, ὑπὲρ τῶν ἐθني-
 κῶν ἰδεῶν. Λάτρις τῶν ἐλληνικῶν γραμμάτων, ἐκ-
 θρέψας τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν του μετὰ τὰ μεγά-
 λα ἐκεῖνα διδάγματα τῶν ἐλλήνων συγγραφέων, δὲν
 ἠδύνατο νὰ ἦναι εἰμὴ ἐνθουσιώδης μύστης τῆς ἐ-
 λευθερίας, ἥτις ὡς ἅγιον ἄρωμα ἀποπνέει ἐκ τῶν
 ἀθανάτων ἔργων τῶν μεγάλων προγόνων μας. Μό-
 λις ὅθεν ὁ μέγας σάλος τοῦ 1848 ἔφερε τὸν ἀν-
 τίτυπον του καὶ εἰς τὸ μικρὸν ὑποτελὲς κρατῆδιον
 τῆς ἐπτάνησου καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου παρεχω-
 ρήθη ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς Προστασίας, πρῶτος ἐν
 Ζακύνθῳ ὁ Γεώργιος Βερούκιος ἐδράζε τὸν κάλαμον
 καὶ διὰ νευρώδους δημοτικῆς γλώσσης ἐπάταξε
 τὸν ἰσχύοντα τότε δεσποτισμὸν καὶ διεξεδίκησε τὰ δι-
 καιώματα τοῦ λαοῦ. Ἡ ἀπαρχὴ αὕτη τοῦ σταδίου
 του τὸν ἔρριψεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν πολιτικὸν
 σάλον τὸν σαλεύσαντα τὴν Ἐπτάνησον ἀπὸ τοῦ ἔ-
 τους 1849 μέχρι τῆς ἐνώσεως καὶ διεδραμάτισε
 σπουδαῖον μέρος καὶ ὡς ἐφημεριδογράφος, καὶ ὡς
 βουλευτὴς καὶ ὡς πολιτευόμενος ἐν γένει, ἐργασθεὶς
 πάντοτε εἰλικρινῶς, ἀφιλοκερδῶς καὶ ἀνευ ὑστερο-
 βουλίας. Ἐδρεψεν ἐκ τοῦ πολιτικοῦ σταδίου του οὐ-
 χὶ τιμὰς δόξας καὶ πλοῦτη, ὡς οἱ πολλοὶ, ἀλλὰ
 καταδρομὰς καὶ θυσίας—ἐθεώρησε πάντοτε τὸ πο-
 λιτικὸν στάδιον οὐχὶ ὡς μέσον βιοποριστικόν, ἀλλὰ
 ὡς σταυρὸν καὶ μαρτύριον—Εἰσῆλθε πένης καὶ ἀ-
 πῆλθε πενέσρος.

Ἐξῆσεν ἐβδομήκοντα δύο ἔτη ἀπλοῦς, ταπει-

νὸς καὶ ἀπέριτος καὶ ἀπέρχεται ὡς ἀπλοῦς στρα-
 τιώτης, καὶ τοι ὑπερεμάχησεν εἰς τὰς πρώτας τάξεις
 ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος του καὶ καθὼς
 λέγει ὁ μέγας συμπολίτης μας Φώσκολος, θὰ πα-
 ρασταθῆ *dinanzi al padre degli uomini colle ma-
 ni pure di sangue e puro di delitti il suo cuore.*

Εἰλικρινῆ φίλε καὶ ἀφιλοκερδῆ πατριώτα
 Γεώργιε Βερούκιε,
 Χαῖρε.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΕΡΥΚΙΟΣ

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑ ΥΠΟ Σ. ΔΕ ΒΙΑΖΗ.

Ἐν γενεᾷ αὐτοῦ ἐδοξάσθη καὶ ἡ
 δόξα αὐτοῦ οὐκ ἐξαλειφθήσεται.

(Σοφ. Σιραχ. μδ'. 8, 13.)

ΚΑΙ ἔττερον ἐκ τῶν ὀλιγίστων λειψάνων τῆς μεγαθύμου ἐ-
 πτανησιακῆς γενεᾶς, ἥς τὸ ἰδεῶδες ἦτο ἡ ἐθνικὴ τῆς Ἐ-
 πτανήσου ἀποκατάστασις καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις πάντων
 τῶν ὑπὸ τὸ δούλιον ἡμαρ στεναζόντων ἀδελφῶν, ὁ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΕΡΥΚΙΟΣ

ἡρέμα κατέλυσε τὸν βίον, μετὰ νότον, ἥτις κατεπόνησε τὸ θνη-
 τὸν αὐτοῦ σαρκίον· ἡρέμα, καθότι, ὀδύνην θανάτου δὲν πά-
 σχουσιν οἱ εὐσυνειδήτως ἐκπληρώσαντες τὸ καθῆκον τοῦ πο-
 λίτου ἐπὶ τῆς κελαινῆς καὶ ἀκαυθόδους ἀκτῆς, ἦν κα-
 λοῦμεν βίον. Ἡ ἀπώλεια τοιούτων καλοκάγαθων ἀνδρῶν,
 ναὶ μὲν δὲν ἀναγκάζει φορὰν δακρύων ν' ἀποχέωμεν, κα-
 τὰ τὸν Παύλιον εἰπόντα ἀεὶ τοῖς ἀποθνήσκουσι μὴ λυ-
 ποῦ, ἀναγκαιὸν γὰρ, ἀλλὰ ἐπὶ τοῖς αἰσχροῦς τελευτῶσιν, ὡ-
 σοῦς ἀεὶ ποτε ἡ ἀπώλεια αὐτῶν δύσηγον καὶ ἀπαίσιον εἶ-
 νε ἀγγέλιμα, ὅπερ εἰς πένθος κατεβυθίζει τὴν εὐφροναῦσαν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΔΗΕΟΥΡΙΟΥ

κοινωνίαν, ἥτις, μετ' ἄλλου; παρατηρεῖ τὰς προσωπικό-
τητας, ἐφ' αἷς σεμνύνεται ἡ πατρις, μίαν μετὰ τὴν ἄλ-
λην νὰ ἐκλείψωσιν.

Ὁ μεταστάς ὡς ριζοσπάστης, δημοσιογράφος, βουλευτής,
ρήτωρ, νομάρχης, λόγιος, διὰ λόγων καλῶν ἐνεκωμιάζετο
καί, κατὰ τὰ τελευταῖα πρὸ πάντων ἔτη τῆς Ἀγγλι-
κῆς Προστασίας, ἦτο δημοφιλέστατος. Προϊόντος δὲ τοῦ
χρόνου, ἂν ἔπαυσε νὰ εἶνε ἐπὶ τῶν χειλέων τῶν πλειστών,
ἦτο ὅμως ἐν τῇ καρδίᾳ ἐρριζωμένος σχεδὸν πάντων. Ἀ-
πόδειξις δὲ εἶνε ὅτι ἅμα σήμερον τοῦ ἀλγίστου ἀγγελ-
ματος ἑξαπίνης διαδοθέντος ἀνὰ τὴν πόλιν, γίνονται παν-
τοῖαι συζητήσεις, ἐνθυμίζονται ἡμέραι παλαιαὶ καὶ
πάντες συμφωνοῦσιν ὅτι διέπρεψεν ὡς ἀκριφνῆς πατριώ-
της, ὡς κοινῇ ἦτο καὶ ἡ γνώμη ἀείποτε φιλοστόργου πατρὸς
καὶ πολυτίμου φίλου. Τοὺς ἄθλους τοῦ οὐ μόνον οἱ σύγχρο-
νοι αὐτοῦ στενορῶν τῇ φωνῇ κηρύττουσιν, ὕμνουσι καὶ
γεραίνουσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ χρονικά τοῦ Ἰονίου Κράτους
παρεχώρησαν ἤδη αὐτῷ ἐντιμὸν θέσιν μετὰ τῶν ἐνθέρων
ριζοσπαστῶν καὶ ἡ ἱστορία τῆς Ἑπτανήσου—ἅμα γραφῇ
—δὲν θὰ τῷ διαφιλονικήσῃ τὴν τιμιότητα, τὴν αὐταπάρ-
νησιν, τὸν ζῆλον καὶ τὴν φιλοπατρίαν.

Ἡ ἡμέρα τῆς γεννήσεως αὐτοῦ εἶνε ἄγνωστος. Ὁ ἐφημέ-
ριος ἐσημείωσε μόνον ὅτι ἐβάπτισεν αὐτὸν τῇ 3 Φεβρου-
αρίου τοῦ ἔτους 1819, μηνῶν πέντε. Ὡστε ἐγεννήθη μη-
νὶ Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1818. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐκαλεῖ-
το Ἰωάννης ἡ δὲ μήτηρ Στυλιανὴ Ἄννα, τοῦ οἴκου τῶν
κομήτων Βαλοάμου. Πατὴρ ἔτυχε πολυτίμου, μέλος τῆς
φιλικῆς ἐταιρίας, ὅστις καὶ ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος προσήνεγκε
ποσά. Ἐτι δὲ ἤξιώθη θείου γενναίου τοῦ Μιχαὴλ Βερούκιου κατα
τοῦ 1821 ἀγωνισαμένου καὶ ἐν Πελοποννήσῳ πληρωθέντος. Ἀλλὰ
καὶ ἄλλο πατὴρ ἔτυχεν ἐν τῇ οἰκίᾳ, τοῦ γεραροῦ Ἀν-
θίμου Ἀργυροπούλου τῶν φιλικῶν ἐφημερίου καὶ τῆς σταυροπη-
γιακῆς μονῆς Ἐσταυρωμένου ἡγουμένου, οὗ ἡ πάτριος καὶ
εὐαγγελικὴ φωνὴ ἔναυλος εἰς τὰ ὦτα, ἀείποτε ἦχε.

Δεξιὰς τυχῶν φύσεως, ἀλλ' ἐκπαιδεύσεως οὐχὶ ἐπιμελοῦς
καὶ τακτικῆς, εὐτυχῶς ἐξείρετο, δὲ αὐτῷ παράδειγμα
προσθητάμενος τοὺς ἀνωθεν καὶ τοὺς διδασκάλους Κ. Φιλι-
τᾶν καὶ δυτικὸν ἱερέα Γεραλδίνην καὶ πάντας τοὺς ἀ-
ποτελέσαντας τότε ἐνταῦθα τὴν ἐθνικὴν ἐστίαν, ἣν ὁ πα-
τὴρ αὐτοῦ εὐλαβῶς ἐφιλοξένει ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ οἰτίνες

ἐξ' ἀπάλων δυνάων ἐθέρμινοντὴν καρδίαν του. Οὐδενὸς πανεπι-
στημίου διδάκτωρ ἦτο, οὐδεὸς ἀπολυτηρίου κάτοχος. Οὐχ ἦ-
τον κατεῖχε τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν καὶ εὐχερῶς ἀνεγί-
νωσκε τοὺς συγγραφεῖς καὶ ἔγραφεν αὐτήν. Τὴν γαλλικὴν
καὶ ἰταλικὴν ἀρίστα ἐμελέτησε. Δὲν ἦτο ἄμοιρος τῆς ἱ-
στορίας τῶν γραμματολογιῶν, ἐγκρατὴς τῆς ἱστορίας πάν-
των τῶν ἐθνῶν, πεπεισμένος ὅτι ἡ ἱστορία εἶνε πράγμα-
τι *magistra vitae* ἔτι δὲ ἐμπειρος τῆς τέχνης τοῦ εὖ λέγειν.
Ὁ Βερούκιος ἔχει αἰσθήματα γενναῖα, καρδίαν πάλλου-
σαν ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ὦν ἰδεολόγος οὐχὶ τυχαῖος, ἡσπασθη
τὰς ἀρχὰς τοῦ ριζοσπαστικοῦ κόμματος, ὅπερ ἡ ἀδελφὴ
Κεφαλληνία θαρραλλῶς ἐκήρυξε, κόμμα ἔχον ὡς ἰδεῶδες οὐ
μόνον τὴν ἐθνικὴν ἀποκατάστασιν τῆς Ἑπτανήσου, ἀλ-
λὰ καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν δούλων ἀδελφῶν στενα-
ζόντων ὑπὸ τὴν τουρκικὴν τυραννίαν καὶ τὴν ἀνέγερσιν δη-
μοκρατικῆς πολιτείας κατὰ τὰ ἐπίσημα αὐτοῦ ὄργανα, τοῦ
Φιλελευθέρου τοῦ ἐπιζῶντος κ. Ζερβοῦ καὶ τῆς Ἀναγεννήσεως
Μομφρατίου.

Δὲν ἐπρόκειτο περὶ ἀπελευθερώσεως τῆς Ἑπτανήσου, ἀλ-
λὰ περὶ ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως. Ἡ Ἑπτανήσος ἴητο ἐ-
λευθέρα, εὐδαίμων, πλουσία. Ὁ νόμος ἡ τάξις, ἡ ἀσφάλ-
εια δὲν ἦσαν ἀπλὰι λέξεις. Χάριν τοῦ ἱεροῦ ἰδεώδους
τῆς Πατρίδος ἀπερρίφθησαν καὶ αὐταὶ αἱ ἀδραὶ προσ-
φοραὶ καὶ αἱ μεταρρυθμίσεις. Αἱ διάνοιαι τῶν σοφῶν
μεταρρυθμιστῶν δὲν ἴσχυσαν ἐπὶ ταῖς καρδίαις ἐκείνων, αἰ-
τινες ὠνευρόπουλον τὴν Ἐνωσιν.

Τῷ 1848, τῇ ἐνεργείᾳ τῶν μεταρρυθμιστῶν, καθιερωθείσης
τῆς ἐλευθεροτυπίας, ὁ Βερούκιος, ἐπεδόθη εἰς τὸ δημόσιον
γραφικὸν στάδιον. Ἐδημοσίευσεν τὸν *Μάγον ἢ ὀλίγα τιὰ περ*
τύπου τῷ ἰδίῳ ἔτει, τύποις Ῥοσολύμου. Εἶνε ἔργον
πολιτικῶν, ὅστις προσεπάθει ν' ἀποκτήσῃ παρὰ τοῖς χωρι-
κοῖς δημοτικότητα, οὐχὶ ἔργον σοβαρόν. Ἡ ἐμφάνησίς
του διετάραξε πολλοὺς. Συνελήθη ὁ συγγραφεὺς, ἀποστέλλε-
ται εἰς τὸν ἀνακριτὴν, ὅστις εὐ ποιῶν τὸν ἀπέλευσε
διὸ καὶ ἡ ἀγγλικὴ Πολιτικὴ ἀπεδοκίμασε τὸ ἀστυνομικὸν κέ-
νημα. Τῷ 1849 ἐφάνη ὁ *Σπυρθῆρ*, οὗ ὁ ποιητὴς Γ-
Λαγοῦιδάρας, ὁ ἐπιζῶν δικηγόρος κ. Νικόλαος Μινώτες ἦσαν
συντάκται καὶ εἰς τὴν σύνταξιν προσεκληθῆ καὶ ὁ Βε-
ρούκιος. Ὁ *Σπυρθῆρ* ἐκήρυττεν εἰλικρινῆ φιλοπατρίαν. Μετ' οὗ
πολλοῦ τῷ 1851 προβαίνει ὁ *Ρήγας*, οὗ συντάκται ἡ γ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ἈΒΟΥΡΟΥ

γέλησαν ὁ Καλλίνικος, ὁ Ἰωαννόπουλος καὶ ὁ ἐπιζῶν κ. Π. Ταβουλάρης. Μετὰ τὸ πρῶτον φύλλον ἐγένετο καὶ ὁ Βερύκιος συνεργάτης.

Προσπάθειαι ἐγένοντο πρὸς ἐκρίζωσιν ἐκ τῶν καρδιῶν τῆς ἐθνικῆς ἰδέας καὶ πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου ἡ δεσπόζουσα πολιτικὴ ἐβίαιεν εἰς βίαια μέσα. Ὁ Καπελόετος προσεπάθει εἰς μάτην νὰ προτείνῃ τὴν ἔνωσιν εἰς τὴν ©'. Βουλῆν. Ἡ ριζοσπαστικὴ ἐφημερίδα γραφίᾳ τῆς Κεφαλληνίας διὰ τῆς ἐξορίας τοῦ Ζερβοῦ καὶ Μομφεράτου ἐπαυσεν. Ὁ Ρήγας μετὰ θάρρους ἀνταξίου τοῦ ἁγίου ὀνόματος ὕπερ ἔφερεν, ὕψωσε φωνὴν. Ὁ Βερύκιος ἔγραψε τὸ κεραινοβόλον ἄρθρον "Ὁ Βανδαλισμὸς τοῦ Κ. Οὐάρδου," ὕπερ ἀνετυπώθη καὶ εἰς πλαίσιον ἐτέθη. Ὁ διωγμὸς ἤρξατο καὶ ἐνταῦθα. Ἐξωρίσθησαν ὁ Καλλίνικος, ὁ Λισγαράς, ὁ Φ. Δομενεῖνης, ὁ Βούρτζης ἐκ Καλλιπιδου. Ἀξιοπίστος, μοὶ εἶπεν, ὅτι ὁ Οὐάρδος ἔλεγε ἀδὲν ἐξωρίζω τὸν Ν. Δομενεγιῆν καὶ τὸν Γ. Βερύκιον διότι ἐπιζητοῦσι πάση θυσίᾳ οἱ δοξομανεῖς τὴν δόξαν, ἀλλ' ἐγὼ δὲν δίδω αὐτὴν εἰς αὐτούς. Ἡ ἀστυνομία ἀπηγόρευσε τὴν ἐκτύπωσιν ριζοσπαστικοῦ δημοσιεύματος.

Κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς I. Βουλῆς ἡ πολιτικὴ ἐπιτυχία διὰ τῆς βίας ἐν Κεφαλληνίᾳ, ἀλλ' ἐν Ζακύνθῳ ἀναδεικνύονται οἱ πλεῖστοι ριζοσπάσται βουλευταί, ἐν οἷς καὶ ὁ Βερύκιος. Κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς ΙΑ'. Βουλῆς ἐκ τῶν ριζοσπαστῶν ἐπέτυχον ἐνταῦθα μόνον ὁ Λομβάρδος καὶ ὁ Μπαχώμης. Ὁ Βερύκιος τότε μετέβη εἰς Ἀθήνας ἵνα μετὰ τοῦ Χαντζερῆ ἐκδώσῃ ἐφημερίδα, ἀλλ' ἐπιστρέψας εἰς Ζακύνθον εἰς τὸ κενὸν τοῦ Μεσσαλά, ἐξελέγη βουλευτής. Ἐπίσης δ' ἐπέτυχε βουλευτής τῆς ΙΒ'. Βουλῆς. Καὶ εἰς τὰς τρεῖς περιόδους ὁ Βερύκιος διέπρεψεν εἰς τὸ Κοινοβούλιον καὶ διὰ τῆς εὐγλωττίας του συνηγόρευσε ὑπὲρ τοῦ τόπου καὶ ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἀποκταστάσεως πολλὰ ἔπραξεν ὡς καὶ τὰ πρακτικὰ ἀποδεικνύουσι. Καὶ ἐκτὸς τοῦ βουλευτηρίου ὑπὲρ τῆς ἰερᾶς ἰδέας εἰργάζετο καὶ ἐντὸς αὐτῆς ἐκείνης τῆς Βουλῆς ἰδιαιτέρως προσεπάθει νὰ πείσῃ νὰ δώσῃ ἐν σιγῇ γνώμας. Ἐλαβε τὸν λόγον ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν ἐξορίστων καὶ ὅταν ἦλθεν ἐν τῇ I. Βουλῇ τὸ ζήτημα τῶν μεταρριθμίσεων δι' ἧν ἡ Προστασία ἐχορήγει μὲν πλεονεκτήματα, ἀλλ' ἐσκόπει τὴν καθιέρωσιν περισταλτικῶν θεσμῶν, παρσιδάγουσα ἄμα δὲ καὶ ἐν τῷ ποινικῷ γίνω ἄρθρον, δι' ὃ

οἱ γράφοντες καὶ οἱ ἐνεργοῦντες ὑπὲρ τῆς Ἐνώσεως νὰ τιμωρῶνται ὡς στασιασταί. Μόλις ἤρξατο ἡ συζήτης ἀνεχώρησεν ὁ Βερύκιος διαμαρτυρούμενος καὶ ἠκολούθησαν αὐτὸν οἱ ἄλλοι ριζοσπάσται. Ἐμεινον δὲ οἱ ἀντιπολιτευόμενοι τούτων, συζητοῦντες ὅπως βελτιώσωσι τὰ νομοσχέδια. Μετὰ προσπαθείας ὅπως πείσωσι τὸν Βερύκιον εἰς τὰς συνεδριάσεις νὰ παρευρεθῇ, καὶ τῶν ριζοσπαστῶν αὐτῶν εἰς τὸ μέτρον του δυσταζόντων, παραβάντος τοῦ Αὐγ. Καποδιστρίου τοῦ πείσαντος τὸν κυβερνητικὸν Γραλληνᾶν νὰ προστεθῇ εἰς τὴν ἀντιπολίτευσιν, ἐσκέφθη νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Βουλὴν βέβαιος ὢν περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ σκοποῦ του. Μετ' αὐτοῦ προσῆλθον πάντες οἱ περὶ αὐτὸν καὶ αἱ μεταρρυθμίσεις μετεψηφίσθησαν διὰ ψήφων 20 κατὰ 19.

Κατὰ τὸ 1861 ὁ Λομβάρδος εὐρισκόμενος ἐν Κερκύρα καὶ λαβὼν ἐπιστολὰς μεστὰς ἀπαισιοδοξίας ὡς πρὸς τὸν ριζοσπαστισμὸν, ἐσκέπτετο, ὁ ἐνθερμος ριζοσπάτης τί πρὸς θεραπείαν. Μεταξὺ παντοίων γνωμῶν, ὁ Βερύκιος ἔφερε γνώμην ὅπως ἡ Βουλὴ ἀποταθῇ πρὸς τοὺς ἰσχυροὺς τῆς ἡμέρας καὶ τοὺς φιλανθρώπους. Ἡ ἰδέα ἐγένετο δεκτὴ καὶ ὁ Βερύκιος συνέταξε τὸ σχέδιον ὅπερ εἰς τὸν Λομβάρδον ἤρесе καὶ μάλιστα ἔκαμε μικρὰν προσθαφαίρεσιν ἰδία χειρὶ. Ἀντιγραφέντος καὶ ὑπογραφέντος ὑπὸ Λομβάρδου, Βερυκίου καὶ Παναρέτου, ὁ Λομβάρδος παρουσίασεν εἰς τὴν Βουλὴν. Τὸ πολῦτιμον αὐτόγραφον σχέδιον ὁ Βερύκιος ἐδώρησατο τῇ Δημοτικῇ Φωσκολιανῇ Βιβλιοθήκῃ.

Ὁ Βερύκιος εἶχε σταθερὰν πεποίθησιν ὅτι ἡ Ἐνωσις δὲν ἦτο ὄνειρον καὶ περὶ τούτου προσεπάθει νὰ πείσῃ καὶ τὸν Γλάδστωνα. Μάλιστα μετὰ συζήτησιν ἐρωτηθεὶς ὁ Ἕλλην παρὰ τοῦ Βρεταννοῦ — Τί θὰ κάμετε ἂν ἤθελε ἀποτύχη ἡ Ἐνωσις; ἀπήντησεν — *Αναγινώσκω τὸν Πλάτωνα.*

Ὁ Σασέλλας, ἐν ὀνόματι τῶν Ἰταλῶν διδαι εἰς τὸν Βερύκιον τὴν φροντίδα νὰ ἰδρῶσῃ τὸ κομιτάτο ὅπερ δὲν τῷ ἐφάνη πρέπον καθὰ εἶχεν τὴν ἰδέαν ὅτι ὁ ριζοσπαστισμὸς δὲν ἔπρεπε νὰ ἀναμιχθῇ, φοβούμενος μήπως ἀντὶ νὰ ὠφελῆσῃ ἐπιφέρῃ ζημίαν. Μετὰ καὶ ἄλλας ἀποπειράς τέλος τὰ κομιτάτα ἐγένοντο καὶ ὁ Βερύκιος θεβαίως ὑπῆρξε μέλος δραστήριον.

ΙΑΚΩΒΑΤΤΙΟΣ πολλὰκις προσεπάθει νὰ δώσῃ αὐτῷ ἔ-
ΔΗΜΟΣΙΑ καὶ κενὸν ἐπιτήμημα ὅλῃν αὐτὸς οὐδέποτε ἠθέλησε διὰ νὰ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ἐκείνην ἀνεξάρτητος.

Ο Βερούκιος τὸ δημοσιογραφικὸν στάδιον, ἂν καὶ βου-
 λευτικῆς, δὲν παρημέλησε ἀλλ' ἐξηκολούθει γράφων, ἀποστέλ-
 λων ἄρθρα εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ συνεργαζόμενος εἰς τὸν
Ρήγαν. Ὁ Λομβάρδος ἀπὸ τοῦ Μαΐου 1858 ἦτο ὁ
 συντάκτης τῆς *Φωνῆς τοῦ Ἰονίου*, ἣτις καὶ γαλλιστί
 ἐδημοσίευσεν ἄρθρα γεγραμμένα ὑπὸ τοῦ κ. Πέτρου
 Μελησσινοῦ. Ἀπὸ τῆς 8 Ὀκτωβρίου τοῦ 1859 αἱ δύο ἐ-
 φημερίδες ἠνώθησαν ὑπὸ τὸ ὄνομα *Φωνὴ τοῦ Ἰονίου καὶ*
Ρήγας καὶ ὡς συντάκται ὑπεγράφησαν οἱ τρεῖς ριζοσπά-
 σται μὲ τὴν ἐξῆς σειράν: Δ. Καλλίνικος, Γ. Βερούκιος, καὶ
 Κ. Λομβάρδος. Ἡ ἐφημερίς αὕτη ἐξεδίδετο μέχρι τοῦ 1864
 ἀλλὰ οὐχὶ ἀδελφομένη, καθότι ὁ Βερούκιος ἠναγκάσθη
 δυστυχῶς μετὰ τινα ἔτη τῆς συγχωνεύσεως τῶν δύο ἐφημερί-
 δων νὰ δημοσιεύσῃ μόνος του τὸν *Ρήγαν Φεραϊῶν* οὐ πολ-
 λά φύλλα δὲν εἶδον τὸ φῶς. Προσέτι ἐδημοσίευσεν ὁ Βε-
 ρούκιος καὶ πολιτικὰ φυλλάδια.

Ὅτι ἐν τῷ φυσικῷ κόσμῳ ὁ ἀτμοσφαιρικός ἀήρ, τοῦ-
 το, ἐν τῇ συνεργασίᾳ μεγάλων ἰδίας ἐπιχειρήσεων, ἡ ὁμό-
 νοια. Ἡ ἀληθινὴ ὁμόνοια κατορθοῖ πολλά. Συντελεῖ εἰς τὴν
 πραγματικὴν ἀδελφότητα, λέξιν, ἧς μεγάλη ἐγένετο χρῆ-
 σις καὶ κατάχρησις ἀλλὰ τῆς πραγματικῆς ὠφελείας τοὺς
 ἀγλαοὺς καρποὺς τῆς, σπανίως, ἢ μὴ εἴπω ποτέ, δρέπονται, διό-
 τι ἐνίστηε χάριν τῶν ἰδίων συμφερόντων θυσιάζεται τὸ πᾶν.
 Ἄλλ' ὁ ἄνθρωπος ὁ ἐργαζόμενος ὑπὲρ τῆς πραγματο-
 ποιήσεως ἰδεώδους, ἰδεώδους ἱεροῦ, δέον τὰ πάντα κατὰ
 μέρος νὰ θέσῃ. Δὲν πρόκειται μόνον ὑπὲρ τῆς πραγμα-
 τοποίησεως τῆς ιδέας· ἀλλὰ καὶ ἱπερὶ τῆς εὐημερίας τοῦ
 λαοῦ, ὑπὲρ οὗ ἡ πάλιν γίνεται. Μεταξὺ τῶν ριζοσπαστῶν
 ἡ ἀπειτουμένη σύμπνοια καὶ ὁμόνοια δὲν διειρηθῆν μὲχρι
 τῆς ἡμέρας, καθ' ἣν ὑψώθη ἐπὶ τῶν ἐπάλληλων ἡ ἀγία
 ἐλληνικὴ σημαία· ἤρξαντο αἱ διχόνοιαί, τέλος ἡ διαίρε-
 σις. Ὁ Λομβάρδος ὑψωσε τὴν σημαίαν τῆς ἐνώσεως καὶ
 μόνης τῆς ἐνώσεως μετὰ τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος, μὴ τη-
 ρῶν οὕτω πάσας τὰς ἀρχὰς τοῦ κεφαλληνιακοῦ ριζοσπαστισμοῦ.

Ἡ διχόνοια ἂν καὶ δὲν ἔφερε κώλυμα εἰς τὴν *Ἐνωσιν*
 ἐβλαψεν ὅμως τὰ ἐπτανησιακὰ συμπέροντα οὐχὶ ὀλίγον.
 Οἱ συνεργάται, οἱ συνάδελφοι γίνονται ἐχθροί, ἐνῶ τὰ
 στήθη αὐτῶν ἐπαλλοῦν διὰ τὸ αὐτὸ ἐκείνον ἰδεώδες, καὶ
 πάντων ἡ ὀνειροπόλησις ἦτο τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Βερούκιος, ὁ τοσοῦτον ἐργασθεὶς ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς ἡ-

μῶν ἀποκαταστάσεως, δὲν ἔλαβε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ὑ-
 πογράψῃ τὴν *Ἐνωσιν*, διό, ὁ ἐθνικός ἡμῶν ποιητὴς Βα-
 λαωρίτης, ἐν τῇ δεκάτῃ τρίτῃ Βουλῇ ἀγορεύων εἶπε (...τὰ
 πρᾶκτικὰ τῆς τελευταίας συνεδριάσεως τῆς Α' συνόδου
 »τῆς *IB*. Ἄβουλης φέρουσιν ὡς ἀνεκτίμητον κορωνίδα τὸ προ-
 ρητικὸν ῥῆμα τοῦ ἀντιπροσώπου Ζακύνθου Βερούκιου: *Ἡ Ἐ-
 νωσις θὰ γείρη, τὸ εἶπει ὁ Θεὸς καὶ θὰ γείρη.*—*Ἡ Ἐ-
 νωσις* ἔγινε, ἡ προφητεία ἐπληρώθη καὶ ὅμως τὸ ὄνομα
 »τοῦ προφήτου δὲν ἀριθμεῖται μεταξὺ τῶν ὑπογραψάντων
 »τὸ ψήφισμα τῆς 23 Σεπτεμβρίου...»

Ὁ Βερούκιος φυσικῶ τῷ λόγῳ ἐλυπήθη. Καὶ παντοῖα ἄλλα
 γεγονότα ἠνάγκασαν αὐτὸν τοῦ πολιτικοῦ βίου νὰ ἀποσυρθῆ καὶ
 κατέγεινεν εἰς τὴν συγγραφὴν τῆς ἱστορίας τοῦ Ἰονίου Κρά-
 τος, ἐν ἀρχαῖζούσῃ φωνῇ, ἣν τῷ 1870 ἐξέδωκεν ἐν Κεφαλ-
 ληνίᾳ ὑπὸ τὸν τίτλον *Ἀπομνημονεῦματα περὶ τῆς πρόφη-
 Ἰονίου Πολιτείας* κυρίως δὲ περὶ τοῦ ἐν ταύτῃ επικρα-
 τήσαντος ριζοσπαστικοῦ φρονήματος», ἔργον πολυτίμον, κα-
 θότι, ὡς λαβὼν μέρος εἰς τὰ πλεῖστα τῶν ἱστορουμένων,
 εἶνε ὁδηγὸς ὅπως οὖν εἰς τὸν θέλοντα νὰ μελετήσῃ τὴν ἱσ-
 τορίαν τῆς ἀγγλικῆς Προστασίας.

Ὁ Ἐπαμεινώνδας Δεληγεώργης τὸν διώρισε νομάρχην Κεφαλ-
 ληνίας δις ἐνθά κατὰ τὸν Μομφερράτον ἐφέλικυσε τὸν γενικὸν
 »ἔπαινον καὶ σεβασμὸν καὶ ἀφῆκε κατὰ πολλὰ εὐχαρίσ-
 »τους εἰς τὸν τόπον ἐντυπώσεις.»

Τὸ 1880 ἐπεδόθη ἐκ νέου εἰς τὴν ἐφημεριδογραφίαν γενόμε-
 νος συνεργάτης τῶν *Ἐλευθέρων*, ὄργανον τοῦ ὁμωνύμου συλ-
 λόγου, ὅστις ὀλίγην ζωὴν ἔλαβεν ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ
 ἱδρυτοῦ, οὕτως εἶπειν, αὐτοῦ.

Ὁ Βερούκιος ἦτο εἰς ἀλληλογραφίαν μεθ' ὅλων τῶν ρι-
 ζοσπαστῶν, ἀλλ' ἡ μεγάλη αὐτοῦ ἀλληλογραφία οὐχὶ ἄ-
 πασα διεσώθη. Ἐκ τῶν περισωθεισῶν ἐπιστολῶν τῶν ἐ-
 χουσῶν ἄξιαν ἐδώρῃσεν εἰς τὴν Δημοτικὴν Φωσκολιανὴν
 Βιβλιοθηκὴν τινὰς, ἅς, ἐκτὸς μιᾶς, ἐδημοσίευσεν τῷ 1889
 ὑπὸ τὸν τίτλον *Ἐγγράφα ἀναφερόμενα εἰς τὸν ριζοσπαστισμὸν.*

Ἀπὸ πολλοῦ κατεγίνετο εἰς τὴν συγγραφὴν κοινωνικοπολι-
 τικοῦ συγγράμματος ἐν εἴδει διαλόγου, πραγματευόμενος ἰ-
 δίως περὶ τῶν πολιτευομένων τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ τὸ δ-

ΙΑΚΩΒΟΣ ΒΕΡΟΥΚΙΟΣ καὶ εἰς τὴν συγγραφὴν πραγματείας περὶ
 ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΑΣ ὑπὲρ Ἑλλάδος ὁ Φώσκολος εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς
 ΜΟΥΣΕῖΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ

Ὁ Βερούκιος ἔτυχεν ἀνωμάλου καὶ ποικίλης παιδείσεως. Ὡς ὁ βίος του ὑπῆρξε καὶ ἡ μόρφωσις αὐτοῦ. Τέκνον παντοίων περιστάσεων καὶ περιπετειῶν, καθότι τὴν ἰδιότροπον τύχην ἔσχε πολὺ ἀντίπαλον. Εἶνε ὅμως λαμπρὸν παράδειγμα, διότι διὰ τῆς μελέτης, ἐγένετο ἐγκυκλοπαιδικὸς καὶ καλῶς ἐγνώριζε τὰς γλώσσας ἃς ἐμελέτησε σχεδὸν μόνος του. Ἦτο ὅλως ζωῆ, καρδία, αἰσθημα, θεωρία· δὲν εἶχε θάρρος καὶ τὸν πρακτικὸν ἐκείνον νοῦν, δι' οὗ κατορθοῦνται πολλὰ. Οὕτως ἔχασεν οὐχὶ ὀλίγας εὐκαιρίας ἐν τῷ πολιτικῷ αὐτοῦ σταδίῳ.

Ἦτο ἐπίμονος, ἐξάπτετο καὶ ἐκυριεύετο ὑπὸ τῆς φιλοδοξίας νὰ φανῆ ὠφέλιμος, νὰ διαπρέψῃ καὶ, ἔνεκα τῶν ἐφέσεων τούτων ἰδίως, ἐδυνήθη ἐν τῇ παραφορᾷ τῆς εὐγενούς ἐξάψεως του, νὰ πράξῃ διαβήματα ἀντάξια τοῦ τολμηροτάτου τῶν πολιτευομένων καὶ νὰ εἶνε ἐκ τῶν μάλιστα δρώντων τῶν ριζοσπαστῶν τῆς Ἑπτανήσου.

Ἔσχε δὲ καὶ τὸ δυστήχημα νὰ χάσῃ τέκνα πολῦτιμα, ἐν οἷς, κατὰ τῷ 1879, τὸν Ἰούλιον, μετὰ δεκαετίαν μελέτης τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης εἰς Ἀθήνας καὶ Παρίσιους.

Ὅμως ἂν καὶ σκληρότατα πολλάκις δοκιμασθεὶς οὐδόλως ἐμεμφισμοίρησεν ἀλλὰ μετὰ ὄντως χριστιανικῆς καρτερίας τὰ καίρια ἐκεῖνα τραύματα ὑπέστη· καὶ φιλοσοφῶν παρέτῆρει τὸ ἀγχίστροφον τῆς τύχης, οὐδ' ἐταπεινοῦτο εἰς τὰς ἀμειλίκτους αὐτῆς καταδρομάς.

Ἐν Ἀθήναις τῆς 27 Σεπτεμβρίου 1927
ΙΑΚΩΒΑΚΗΔΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΓΕΟΥΡΙΟΥ